

Кравченко О.М.

аспірант кафедри конституційного, адміністративного та господарського права

Академія праці, соціальних відносин і туризму

Науковий керівник:

Ткачук Т.Ю., к.ю.н. доц.,

Національна академія СБУ

Промислове шпигунство

На думку Д. Зеркалова промислове шпигунство - це добування протизаконним шляхом конфіденційних відомостей про діяльність конкурентів, розкрадання відомостей, зі складових ноу-хау, ведення недобросовісної конкуренції, одержання персональних даних для їх використання в злочинних цілях. Сучасне промислове шпигунство - це ще й свідоме приведення в непридатність виробничого обладнання, інформаційних систем, здійснення психологічного тиску на співробітників з метою дестабілізації діяльності конкурента [1].

У статті 231 Кримінального кодексу України (далі ККУ) незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю, караються штрафом від трьох тисяч до восьми тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. А у статті 232 ККУ розголошення комерційної або банківської таємниці, умисне розголошення комерційної або банківської таємниці без згоди її власника особою, окрім штрафу від однієї тисячі до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, ще й з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років[2].

В статті 164 з позначкою 3 недобросовісна конкуренція, Кодексу України про адміністративні правопорушення, також передбачена матеріальна відповідальність, а саме накладання штрафу.[3].

Економічна розвідка як невід'ємний компонент історичного розвитку продуктивних сил змінювала характер, форми і прояви відповідно до еволюції способів виробництва та рівня розвитку науки і техніки. Слід зазначити, що в історичному аспекті економічна розвідка більш давня, ніж військова та політична. За оцінкою незалежних західних експертів, у більш ніж 80 % випадків результати розвідувальної діяльності використовуються саме для економічного (промислового) шпигунства [4].

11 травня 2016 року Конгресом США був прийнятий Defend Trade Secrets Act of 2016 (DTSA) - Закон про комерційну таємницю (далі - Закон). Закон передбачає можливість притягнення до відповідальності співробітників і підрядників за розголошення комерційної таємниці компанії. Примітно, що, якщо раніше кожен штат встановлював правила охорони комерційної таємниці окремо, то тепер це питання врегульоване і на федеральному рівні. Дія Закону поширюється на комерційні таємниці, пов'язані з продуктами та(або) послугами, які використовуються, або ж призначені для використання в торгівлі між штатами, а також у зовнішній торгівлі[5].

Закон передбачає наступні засоби захисту комерційної таємниці: компанії можуть звернутися до суду з метою накладення арешту на незаконно привласнені предмети (носії інформації, які містять комерційну таємницю), що знаходяться у володінні співробітників/підрядників; надання можливості накладення судової заборони з метою запобігання загрози або припинення незаконного привласнення комерційної таємниці з боку співробітника/підрядника.

Дія норм цього Закону поширюється не тільки на громадян і компанії США, а й на фізичних та юридичних осіб інших країн, в тому числі України[5].

ФБР дає такі рекомендації (шість кроків), які необхідно здійснити для захисту свого бізнесу від шпигунства: визначення інсайдерів і аутсайдерів, що становлять загрозу для компанії; ідентифікація і оцінка комерційної таємниці; реалізація активного плану щодо охорони комерційної таємниці; захист фізичних та електронних версій комерційної таємниці; обмеження інтелектуальних знань лише з потреби знати основне; забезпечення професійної підготовки співробітників з питань інтелектуальної власності компанії і план безпеки [6].

Підводячи підсумки, потрібно зауважити, що на нашу думку в Україні потрібно систематизувати законодавство про комерційну таємницю в один закон, як наприклад це було зроблено у травні 2016 року в США, для більш ефективної боротьби з промисловим шпигунством та іншими сучасними загрозами.

Література:

1. Зеркалов Д.В. Безопасность бизнеса. Контрразведка и шпионаж / Д.В. Зеркалов — К. : Наук. світ, 2008. — 64-66 с.
2. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page7>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/page9>
4. Івченко О. Промислове (економічне) шпигунство: конкурентна розвідка й контррозвідка // Юридичний журнал. – 2003. – № 7. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://justinian.com.ua/magazines.php>.
5. DEFEND TRADE SECRETS ACT OF 2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.congress.gov/bill/114th-congress/senate-bill/1890/text>
6. EconomicEspionage.[Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.fbi.gov/about-us/investigate/counterintelligence/economic-espionage>.